

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТА АНТИКРИХКОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ БОЙОВОГО СТРЕСУ

Шиліна Алла Андріївна

кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціології та психології ННІ № 5
Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0001-7377-0776

Стаття присвячена дослідженню взаємозв'язку психологічного благополуччя та антикрихкості військовослужбовців в умовах бойового стресу. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розширення наукових уявлень про психологічні механізми позитивного функціонування особистості в екстремальних умовах, зокрема з урахуванням не лише негативних, а й позитивних наслідків пережитого травматичного досвіду. У теоретичній частині проаналізовано сучасні підходи до розуміння посттравматичного зростання, резильєнтності та антикрихкості як здатності особистості отримувати ресурс розвитку в умовах стресу, труднощів і невизначеності.

У межах дослідження було використано Шкалу психологічного благополуччя К. Ріфф та авторську пілотну Шкалу психологічної антикрихкості особистості. Вибірку становили військовослужбовці з бойовим досвідом, які були диференційовані за рівнем антикрихкості. Застосовано кореляційний аналіз для визначення взаємозв'язків між досліджуваними показниками.

Отримані результати засвідчили, що у військовослужбовців із низьким рівнем антикрихкості взаємозв'язки між психологічним благополуччям та здатністю отримувати користь від стресу, труднощів і невизначеності мають фрагментарний характер. Натомість у групі із середнім рівнем антикрихкості виявлено більш виражені та системні зв'язки, зокрема з такими компонентами психологічного благополуччя, як мета в житті, управління середовищем і загальний рівень благополуччя.

Результати дослідження підтверджують, що антикрихкість виступає важливим психологічним ресурсом, пов'язаним із підтриманням та підвищенням психологічного благополуччя військовослужбовців. Здатність інтерпретувати стресові події як можливості для розвитку сприяє формуванню позитивного ставлення до життєвого досвіду та підвищенню ефективності адаптації в умовах бойового стресу.

Ключові слова: психологічне благополуччя, антикрихкість, бойовий стрес, військовослужбовці, посттравматичне зростання, резильєнтність, психологічні ресурси, адаптація.

Shylina A. THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL WELL-BEING AND ANTIFRAGILITY IN MILITARY PERSONNEL UNDER COMBAT STRESS

The article is devoted to the study of the relationship between psychological well-being and antifragility of military personnel under conditions of combat stress. The relevance of the study is determined by the need to expand scientific understanding of the psychological mechanisms underlying positive functioning in extreme conditions, taking into account not only the negative but also the positive outcomes of traumatic experiences. The theoretical part analyzes contemporary approaches to post-traumatic growth, resilience, and antifragility as the individual's ability to derive developmental benefits from stress, difficulties, and uncertainty.

The study employed the Scales of Psychological Well-Being by C. Ryff and a pilot version of the Psychological Antifragility Scale developed by the authors. The sample consisted of military personnel with combat experience, differentiated according to the level of antifragility. Correlation analysis was applied to identify relationships between the studied variables.

The results showed that among military personnel with a low level of antifragility, the relationships between psychological well-being and the ability to benefit from stress, difficulties, and uncertainty are fragmented. In contrast, the group with a medium level of antifragility demonstrated more pronounced and systematic relationships, particularly with such components of psychological well-being as purpose in life, environmental mastery, and overall well-being.

The findings confirm that antifragility acts as an important psychological resource associated with maintaining and enhancing the psychological well-being of military personnel. The ability to interpret stressful events as opportunities for growth contributes to the development of a positive attitude toward life experience and increases the effectiveness of adaptation under combat stress conditions.

Key words: psychological well-being, antifragility, combat stress, military personnel, post-traumatic growth, resilience, psychological resources, adaptation.

Вступ. В умовах війни професійна діяльність військовослужбовців супроводжується впливом інтенсивних стресогенних чинників, що створюють підвищене навантаження на психіку та актуалізують потребу у збереженні психологічного благополуччя. Водночас сучасні наукові підходи акцентують увагу не лише на негативних наслідках бойового стресу, а й на можливості позитивних психологічних змін у процесі його подолання. У цьому контексті особливого значення набуває феномен антикрихкості як здатності особистості не лише адаптуватися до складних умов, а й використовувати їх як ресурс розвитку.

Зокрема, у дослідженні Дж. Цай та співавторів встановлено, що пережиті травматичні події можуть супроводжуватися посттравматичним зростанням, яке проявляється у посиленні відчуття особистісної сили, переоцінці життєвих цінностей та розширенні адаптаційних можливостей особистості [1].

Макдональд та ін. досліджували адаптацію новобранців під час бойової підготовки і показали, що після інтенсивного стресу частина військових демонструє погіршення психологічного стану, тоді як інші зберігають адаптацію або покращують її, що свідчить про різні траєкторії психологічної реакції на стрес [2].

У сучасних працях українських дослідників увага приділяється не лише негативним наслідкам хотравмувального досвіду, а й можливостям позитивної особистісної трансформації внаслідок його опрацювання. Зокрема, В. О. Климчук розглядає посттравматичне зростання як окремий психологічний феномен, що відображає позитивні зміни у системі смислів, цінностей і самосприйняття особистості після пережитої кризи [3]. Емпіричні дослідження Д. С. Зубовського також засвідчують наявність особистісного зростання в учасників АТО у посттравматичний період [4].

У нашому попередньому дослідженні було встановлено значущо вищий рівень резильєнтності у поліцейських із бойовим або екстремальним досвідом. Це вказує на те, що інтенсивний стресовий вплив за певних умов може не лише не призводити до дезорганізації психічної діяльності, а й сприяти зміцненню психологічної стійкості [5].

Отримані дані узгоджуються з сучасними науковими підходами, які акцентують увагу на можливості позитивних змін унаслідок пережитого травматичного досвіду, зокрема у формі посттравматичного зростання. У цьому контексті стрес постає не лише як фактор ризику, а і як потенційний ресурс розвитку, що актуалізує внутрішні адаптаційні механізми особистості та сприяє переосмисленню досвіду, цінностей і життєвих орієнтирів.

Подальший розвиток цих уявлень знайшов відображення у роботах Дж. Цай [6], де було запропоновано конструкт психологічної антикрихкості як здатності особистості не лише відновлюватися після стресових впливів, але й отримувати з них додаткові ресурси для розвитку. На відміну від резильєнтності, що передбачає збереження функціонування, антикрихкість акцентує увагу на потенціалі зростання під впливом стресу, невизначеності та труднощів, що особливо актуально для дослідження професійної діяльності поліцейських в умовах війни.

У межах нашого дослідження, з урахуванням концептуального підходу Дж. Цая, нами було розроблено опитувальник, спрямований на оцінювання здатності особистості відзначати ресурс розвитку у труднощах, стресі та невизначеності. Структура опитувальника формувалася з урахуванням ключових змістових акцентів зазначеної концепції та включає три компоненти: отримання користі від труднощів, отримання користі від невизначеності та отримання користі від стресу.

Водночас виявлені закономірності позитивних змін унаслідок пережитого стресового досвіду актуалізують необхідність розгляду не лише процесів адаптації та зростання, а й їхнього зв'язку із загальним психологічним функціонуванням особистості. У цьому контексті особливого значення набуває категорія психологічного благополуччя як інтегрального показника суб'єктивного й об'єктивного стану особистості, що відображає рівень її самореалізації, внутрішньої гармонії та ефективності взаємодії з середовищем.

Актуальним напрямом сучасних досліджень є пошук та інтеграція різних психологічних підходів до вивчення індивідуальних особливостей розвитку та психологічного благополуччя особистості. Такий підхід дозволяє розглядати військовослужбовця як цілісну систему, здатну не лише до адаптації, саморозвитку та самовдосконалення у різних сферах професійної діяльності, а й до активного перетворення власної діяльності та життєвого досвіду [7]. Психологічне благополуччя розглядається як важливий показник позитивного функціонування особистості, що виявляється у відчутті цінності, осмисленості та змістовної наповненості життя, прийнятті себе, реалізації власного потенціалу та визнанні значущості особистих досягнень [8].

Турбан В. В. розглядає резильєнтність, базову надію та самоефективність як ключові психологічні ресурси, що забезпечують підтримання психологічного благополуччя та сприяють посттравматичному зростанню військовослужбовців. Їхня взаємодія визначає здатність особистості ефективно адаптуватися до стресових і травматичних умов, зберігаючи функціональність та потенціал до позитивних трансформацій [9].

Емпіричні дослідження засвідчують, що навіть в умовах масштабних кризових і травмівних подій психологічне функціонування особистості не зводиться виключно до дистресу та дезадаптації. Зокрема, встановлено, що попри статистично значущі відмінності в окремих показниках психологічного благополуччя, як в умовах пандемії COVID-19, так і в ситуації війни, провідним ресурсом особистості залишається особистісне зростання. Такі результати свідчать про те, що травмівні події можуть супроводжуватися не лише негативними наслідками, а й актуалізацією внутрішніх ресурсів розвитку, переосмисленням досвіду та посиленням здатності особистості до позитивних трансформацій [10].

З огляду на це, антикрихкість доцільно розглядати не лише як здатність до розвитку під впливом стресу, але і як важливий психологічний ресурс, що може сприяти підтриманню та підвищенню рівня психологічного благополуччя. Адже здатність особистості інтерпретувати труднощі, невизначеність і стрес як можливості для зростання безпосередньо пов'язана з формуванням позитивного ставлення до життєвого досвіду, відчуттям контролю над подіями, усвідомленням сенсу власної діяльності та загальною задоволеністю життям.

Матеріали та методи. У дослідженні застосовано психодіагностичні методики: Шкалу психологічного благополуччя К. Ріфф (The Scales of Psychological Well-Being) та «Шкалу психологічної антикрихкості особистості» (пілотна версія), що дозволило здійснити оцінювання відповідних психологічних характеристик військовослужбовців.

Результати. У дослідженні взяли участь 73 військовослужбовці з бойовим досвідом. За результатами застосування «Шкали психологічної антикрихкості особистості» респондентів було розподілено на групи відповідно до рівня вираженості антикрихкості. До групи з низьким рівнем антикрихкості увійшло 29 осіб, до групи із середнім рівнем – 39 осіб. Високий рівень антикрихкості було виявлено лише у 5 досліджуваних, у зв'язку з чим ця група не була включена до подальшого аналізу через недостатню кількість респондентів. Отже, остаточну вибірку дослідження становили 68 військовослужбовців.

Подальший етап дослідження був спрямований на вивчення взаємозв'язків між показниками психологічного благополуччя та антикрихкості у групах військовослужбовців, диференційованих за рівнем вираженості антикрихкості.

Результати кореляційного аналізу психологічного благополуччя та показників антикрихкості у військовослужбовців з низьким рівнем антикрихкості наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Взаємозв'язки психологічного благополуччя та показників антикрихкості у військовослужбовців з низьким рівнем антикрихкості

Шкали	Отримання користі від труднощів	Отримання користі від невизначеності	Отримання користі від стресу	Загальний показник антикрихкості
Позитивні відносини	0,103	0,092	0,034	0,112
Автономія	0,017	0,128	0,102	0,066
Управління середовищем	0,104	0,072	0,118	0,203
Особистісне зростання	0,336*	0,223	0,412**	0,241
Мета в житті	0,328*	0,112	0,065	0,268
Самоприйняття	0,213	0,084	0,117	0,097
Загальний показник психологічного благополуччя	0,206	0,076	0,214	0,314*

Примітка: рівень значущості за *r*-критерієм Спірмена: * $p \leq 0,1$; ** $p \leq 0,05$.

Результати кореляційного аналізу, представлені в таблиці 1, свідчать про переважно слабкі та фрагментарні взаємозв'язки між показниками психологічного благополуччя та компонентами антикрихкості у військовослужбовців із низьким рівнем антикрихкості. Більшість отриманих коефіцієнтів кореляції не досягають статистичної значущості, що вказує на недостатню інтегрованість механізмів використання стресового досвіду як ресурсу розвитку у даної групи.

Найбільш виражені та статистично значущі зв'язки виявлено для показника особистісного зростання, який демонструє позитивну кореляцію з отриманням користі від труднощів ($r=0,336$; $p \leq 0,1$) та особливо з отриманням користі від стресу ($r=0,412$; $p \leq 0,05$). Це свідчить про те, що навіть за низького рівня антикрихкості окремі аспекти психологічного благополуччя, зокрема орієнтація на розвиток, можуть частково активізуватися під впливом складних життєвих обставин.

Подібна тенденція спостерігається і щодо показника мети в житті, який має слабкий, але статистично значущий зв'язок із отриманням користі від труднощів ($r=0,328$; $p \leq 0,1$). Це може вказувати на те, що переживання труднощів іноді супроводжується актуалізацією смисложиттєвих орієнтацій, хоча цей процес не є стійким і системним.

Водночас інші компоненти психологічного благополуччя, такі як позитивні відносини, автономія, управління середовищем та самоприйняття, не демонструють статистично значущих зв'язків із показниками антикрихкості. Це свідчить про те, що у військовослужбовців із низьким рівнем антикрихкості ці аспекти залишаються відносно ізольованими від процесів переосмислення труднощів, невизначеності та стресу як потенційного ресурсу.

Окремо слід відзначити, що загальний показник психологічного благополуччя має лише один статистично значущий зв'язок – із загальним показником антикрихкості ($r=0,314$; $p \leq 0,1$), що вказує на слабо виражену, але наявну тенденцію до взаємозумовленості цих конструктивів. Разом із тим відсутність значущих зв'язків із окремими компонентами антикрихкості підтверджує, що ця взаємодія має недостатньо диференційований характер.

Загалом отримані результати дозволяють зробити висновок про недостатню сформованість антикрихкості як інтегративного психологічного ресурсу, що обмежує можливості трансформації стресового досвіду у чинник особистісного розвитку.

Результати кореляційного аналізу психологічного благополуччя та показників антикрихкості у військовослужбовців з середнім рівнем антикрихкості наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Взаємозв'язки психологічного благополуччя та показників антикрихкості у військовослужбовців з середнім рівнем антикрихкості

Шкали	Отримання користі від труднощів	Отримання користі від невизначеності	Отримання користі від стресу	Загальний показник антикрихкості
Позитивні відносини	0,072	0,112	0,298*	0,163
Автономія	0,109	0,125	0,089	0,213
Управління середовищем	0,154	0,351**	0,254	0,304*
Особистісне зростання	0,106	0,162	0,171	0,128
Мета в житті	0,351**	0,222	0,358**	0,325**
Самоприйняття	0,185	0,171	0,152	0,203
Загальний показник психологічного благополуччя	0,201	0,136	0,132	0,342**

Примітка: рівень значущості за *r*-критерієм Спірмена: * $p \leq 0,1$; ** $p \leq 0,05$.

Результати кореляційного аналізу, представлені в таблиці 2, свідчать про наявність більш виражених та системних взаємозв'язків між показниками психологічного благополуччя та компонентами антикрихкості у військовослужбовців із середнім рівнем антикрихкості порівняно з групою низького рівня. Загалом отримані дані демонструють помірні позитивні кореляції, що вказує на часткову інтеграцію здатності використовувати стресовий досвід як ресурс розвитку у структурі психологічного благополуччя.

Найбільш виражені взаємозв'язки зафіксовано для показника мети в житті, який має статистично значущі кореляції з отриманням користі від труднощів ($r=0,351$; $p \leq 0,05$), отриманням користі від стресу ($r=0,358$; $p \leq 0,05$) та загальним показником антикрихкості ($r=0,325$; $p \leq 0,05$). Це свідчить про ключову роль смисложиттєвих орієнтацій у процесі формування антикрихкості, оскільки саме наявність життєвих цілей і смислів сприяє переосмисленню складних обставин як джерела особистісного розвитку.

Важливі зв'язки також виявлено для показника управління середовищем, який демонструє помірну позитивну кореляцію з отриманням користі від невизначеності ($r=0,351$; $p \leq 0,05$) та загальним показником антикрихкості ($r=0,304$; $p \leq 0,1$). Це вказує на те, що здатність ефективно організувати власну діяльність і взаємодіяти з середовищем пов'язана з більш конструктивним сприйняттям невизначених ситуацій.

Показник позитивних відносин має слабкий, але статистично значущий зв'язок із отриманням користі від стресу ($r=0,298$; $p \leq 0,1$), що свідчить про роль соціальної підтримки як додаткового ресурсу у процесі подолання стресових ситуацій.

Водночас показники автономії, особистісного зростання та самоприйняття не демонструють статистично значущих зв'язків із компонентами антикрихкості, що може вказувати на їхню відносну незалежність або недостатню залученість до процесів переосмислення складного досвіду на даному етапі розвитку антикрихкості.

Загальний показник психологічного благополуччя має статистично значущий зв'язок із загальним показником антикрихкості ($r=0,342$; $p \leq 0,05$), що підтверджує наявність узагальненої позитивної взаємозалежності між цими конструкціями. Це свідчить про те, що підвищення здатності особистості

використовувати труднощі, стрес та невизначеність як ресурс розвитку супроводжується зростанням загального рівня психологічного благополуччя.

У цілому отримані результати дозволяють зробити висновок, що у військовослужбовців із середнім рівнем антикрихкості формується більш цілісна система взаємозв'язків між показниками психологічного благополуччя та антикрихкості. На відміну від групи з низьким рівнем, ці взаємозв'язки мають більш структурований характер і відображають поступовий перехід від фрагментарного використання стресового досвіду до його інтеграції як ресурсу особистісного розвитку.

Висновки. Отримані результати підтверджують доцільність розгляду психологічної антикрихкості як важливого ресурсу позитивного функціонування особистості в умовах війни. Теоретичний аналіз і емпіричні дані засвідчили, що здатність особистості вбачати у труднощах, стресі та невизначеності ресурс розвитку пов'язана з показниками психологічного благополуччя військовослужбовців. У групі з низьким рівнем антикрихкості ці взаємозв'язки мають переважно фрагментарний і слабо виражений характер, тоді як у військовослужбовців із середнім рівнем антикрихкості вони є більш системними та змістовно інтегрованими. Найбільш значущими виявилися зв'язки антикрихкості з такими компонентами психологічного благополуччя, як мета в житті, управління середовищем та загальний рівень психологічного благополуччя. Це дає підстави стверджувати, що антикрихкість може виступати важливим психологічним чинником підтримання благополуччя та особистісного розвитку військовослужбовців у стресогенних умовах професійної діяльності.

Література:

1. Tsai J., Sippel L. M., Mota N., Southwick S. M., Harpaz-Rotem I., Pietrzak R. H. Post-traumatic growth among veterans in the USA: Results from the National Health and Resilience in Veterans Study. *Psychological Medicine*. 2015. Vol. 45, № 1. P. 165–179. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0033291714001202>
2. McDonald M. A., Marquardt C. A., Noorbaloochi S., Hagel Campbell E., Masten A. S., Polusny M. A. Resilience as a dynamic process among military recruits exposed to basic combat training stressors. *Development and Psychopathology*. 2026. Feb 18. P. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1017/s0954579426101199>
3. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. 2-ге вид., переробл. і допов. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 158 с.
4. Зубовський Д. С. Особистісне зростання учасників АТО у посттравматичний період. *Молодий вчений*. 2018. № 8 (1). С. 47–52. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/8/11.pdf> (дата звернення: 24.03.2026).
5. Шиліна А. А. Резильєнтність як базовий компонент антикрихкості поліцейських. *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія»*. 2026. Том 37 (76). № 1. С. 119–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2026.1/18>
6. Tsai J. A measure of psychological antifragility: Development and replication. *The Journal of Positive Psychology*. 2025. Volume 20, Issue 4, P. 674–681. DOI: <https://doi.org/10.1080/17439760.2024.2394466>
7. Алешенко В. І. Психологічне благополуччя військовослужбовця Збройних Сил України. *Психологічний журнал*. 2024. № 13. С. 73–79. DOI: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.13.2024.315014>
8. Харитинський А. А. Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя військовослужбовців. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. № 6 (76). С. 199–206. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-76-6-199-206>
9. Турбан В. В. Психологічне благополуччя та посттравматичне зростання військовослужбовців: роль резильєнтності, базової надії та самоефективності. *Особистісне зростання в умовах воєнного часу: військовий та цивільний досвіди. Збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (м. Київ, 6–7 листопада 2025 р.) / за ред. В. В. Турбан. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2025. С. 5–7.
10. Савелюк Н. М. Психологічне благополуччя студентської молоді: порівняльний аналіз у ковідному і воєнному контекстах. *Психологічні перспективи*. 2022. № 39. С. 322–340. DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-sav>

References:

1. Tsai, J., Sippel, L. M., Mota, N., Southwick, S. M., Harpaz-Rotem, I., Pietrzak, R. H. (2015). Post-traumatic growth among veterans in the USA: Results from the National Health and Resilience in Veterans Study. *Psychological Medicine*. Vol. 45(1), 165–179. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0033291714001202>
2. McDonald, M. A., Marquardt, C. A., Noorbaloochi, S., Hagel Campbell, E., Masten, A. S., Polusny, M. A. (2026). Resilience as a dynamic process among military recruits exposed to basic combat training stressors. *Development and Psychopathology*. Feb 18, 1–13. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0954579426101199>
3. Klymchuk, V. O. (2021). *Psykhoholiiia posttravmatychnoho zrostannia: monohrafiia*. [Psychology of post-traumatic growth: monograph] Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykhoholii. 2-he vyd., pererobl. i dopov. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD. 158 s. [in Ukrainian].
4. Zubovskiy, D. S. (2018). Osobystisne zrostannia uchashnykiv ATO u posttravmatychnyi period. [Personal growth of ATO participants in the post-traumatic period] *Molodyi vchenyi*, 8(1), 47–52. Retrieved from: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/8/11.pdf> (accessed: 24.03.2026) [in Ukrainian].
5. Shylina, A. A. (2026). Rezylientnist yak bazovyi komponent antykrxykhkosti politseiskykh. [Resilience as a basic component of anti-fragility for police officers] *Naukovyi zhurnal «Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Psykhoholiiia»*, 37(76) (1), 119–124 DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2026.1/18> [in Ukrainian].
6. Tsai, J. (2025). A measure of psychological antifragility: Development and replication. *The Journal of Positive Psychology*. 20(4), 674–681. DOI: <https://doi.org/10.1080/17439760.2024.2394466> [in English].

7. Aleshchenko, V. I. (2024). Psykholohichne blahopoluchchia viiskovosluzhbovtisia Zbroinykh Syl Ukrainy. [Psychological well-being of a serviceman of the Armed Forces of Ukraine] *Psykholohichnyi zhurnal*, 13, 73–79. DOI: <https://doi.org/10.31499/2617-2100.13.2024.315014> [in Ukrainian].
8. Kharytynskyi, A. A. (2023). Psykholohichni chynnyky subiektyvnoho blahopoluchchia viiskovosluzhbovtisiv. [Psychological factors of subjective well-being of military personnel] *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. № 6(76) 199–206. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2023-76-6-199-206> [in Ukrainian].
9. Turban, V. V. (2025). Psykholohichne blahopoluchchia ta posttravmatychnе zrostantia viiskovosluzhbovtisiv: rol rezylientnosti, bazovoi nadii ta samoefektyvnosti. [Psychological well-being and post-traumatic growth of military personnel: the role of resilience, basic hope, and self-efficacy] *Osobystisne zrostantia v umovakh voiennoho chasu: viiskovyi ta tsyvilnyi dosvidy. Zbirnyk materialiv III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu* (m. Kyiv, 6–7 lystopada 2025 r.) / za red. V. V. Turban. Kyiv, Instytut psykholohii imeni H. S. Kostiuks NAPN Ukrainy. 5–7 [in Ukrainian].
10. Saveliuk, N. M. (2022). Psykholohichne blahopoluchchia studentskoi molodi: porivnialnyi analiz u kovidnomu i voiennomu kontekstakh. [Psychological well-being of student youth: comparative analysis in the COVID and war contexts] *Psykholohichni perspektyvy*, 39, 322–340. DOI: <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-sav> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 05.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026